

Leadership in crisis

Shai Finkelstein
Rav Kehilat Nitzanim

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף נה עמוד ב-ג.

אמר רבי יוחנן, מאי דכתיב: אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה? אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים, אתרנגולא ותרנגולתא חרוב טור מלכא, אשקא דריספק חרוב ביתר. אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים, דההוא גברא דרחמיה קמצא ובעל דבביה בר קמצא, עבד סעודתא, אמר ליה לשמעיה: זיל אייתי לי קמצא, אזל אייתי ליה בר קמצא. אתא אשכחיה דהוה יתיב, אמר ליה: מכדי ההוא גברא בעל דבבא דההוא גברא הוא, מאי בעית הכא? קום פוק! אמר ליה: הואיל ואתאי שבקן, ויהיבנא לך דמי מה דאכילנא ושתינא, אמר ליה: לא. אמר ליה: יהיבנא לך דמי פלגא דסעודתין! אמר ליה: לא. אמר ליה: לא. א"ל: לא. נקטיה בידיה ואוקמיה ואפקיה. אמר: הואיל והווי יתבי רבנן ולא מחו ביה, ש"מ קא ניחא להו, איזיל איכול בהו קורצא בי מלכא. אזל אמר ליה לקיסר: מרדו בך יהודאי! א"ל: מי יימר? א"ל: שדר להו קורבנא, חזית אי מקרבין ליה. אזל שדר בידיה עגלא תלתא. בהדי דקאתי שדא ביה מומא בניב שפתים, ואמרי לה בדוקין שבעין, דוכתא דלדידן הוה מומא ולדידהו לאו מומא הוא. סבור רבנן לקרוביה משום שלום מלכות, אמר להו רבי זכריה בן אבוקולס, יאמרו: בעלי מומין קריבין לגבי מזבח! סבור למיקטליה, דלא ליזיל ולימא, אמר להו רבי זכריה, יאמרו: מטיל מום בקדשים יהרג!

אמר רבי יוחנן: ענוותנותו של רבי זכריה בן אבוקולס. החריבה את ביתנו, ושרפה את היכלנו, והגליטנו מארצנו. שדר עלוייהו לנירון קיסר. כי קאתי, שדא גירא למזרח אתא נפל בירושלים, למערב - אתא נפל בירושלים, לארבע רוחות השמים - אתא נפל בירושלים. א"ל לינוקא: פסוק לי פסוקין, אמר ליה: ונתתי את נקמתי באדום ביד עמי ישראל וגו', אמר: קודשא בריך הוא בעי לחרובי ביתיה, ובעי לכפורי ידיה בההוא גברא! ערק ואזל ואיגייר, ונפק מיניה ר"מ. שדריה עילוייהו לאספסיינוס קיסר. אתא, צר עלה תלת שני. הוו בה הנהו תלתא עתירי: נקדימון בן גוריון, ובן כלבא שבוע, ובן ציצית הכסת; נקדימון בן גוריון, שנקדה לו חמה בעבורו; בן כלבא שבוע, שכל הנכנס לביתו כשהוא רעב ככלב, יוצא כשהוא שבע; בן ציצית הכסת, שהיתה ציצתו נגררת על גבי כסתות. איכא דאמרי: שהיתה כסתו מוטלת בין גדולי רומי. חד אמר להו: אנא זיינא להו בחיטי ושערי, וחד אמר להו: בדחמרא ובדמלחא ומשחא, וחד אמר להו: בדציבי, ושבחו רבנן לדציבי; דרב חסדא כל אקלידי הוה מסר לשמעיה בר מדציבי, דאמר רב חסדא: אכלבא דחיטי בעי שיתין אכלבי דציבי. הוה להו למיזן עשרים וחד שתא. הוו בהו הנהו בריוני, אמרו להו רבנן: ניפוק ונעביד שלמא בהדיהו, לא שבקינהו. אמרו להו: ניפוק ונעביד קרבא בהדיהו, אמרו להו רבנן: לא מסתייעא מילתא. קמו קלנהו להנהו אמברי דחיטי ושערי, והוה כפנא. מרתא בת בייתוס עתירתא דירושלים הויה, שדרתה לשלוחה ואמרה ליה: זיל אייתי לי סמידא. אדאזל איזדבן, אתא אמר לה: סמידא ליכא, חיותא איכא, אמרה ליה: זיל אייתי לי. אדאזל איזדבן, אתא ואמר לה: חיותא ליכא, גושקרא איכא, א"ל: זיל אייתי לי. אדאזל איזדבן, אתא ואמר לה: גושקרא ליכא, קימחא דשערי איכא, אמרה ליה: זיל אייתי לי. אדאזל איזדבן, הוה שליפא מסאנא, אמרה: איפוק ואחזי אי משכחנא מידי למיכל, איתיב לה פרתא בכרעא ומתה. קרי עלה רבן יוחנן בן זכאי: הרכה בך והענוגה אשר לא נסתה כף רגלה. איכא דאמרי: רוגרות דר' צדוק אכלה, ואיתניסא ומתה. דר' צדוק יתיב ארבעין שנין בתעניתא דלא ליחרב

ירושלים, כי הוה אכיל מידי הוה מיתחזי מאבראי, וכי הוה בריא, מייתי ליה גרוגרות, מייץ מייהו ושדי להו. כי הוה קא ניחא נפשה, אפיקתה לכל דהבא וכספא שדיתיה בשוקא, אמרה: האי למאי מיבעי לין והיינו דכתיב: כספם בחוצות ישליכו

Rabbi Yoḥanan said: What is the meaning of that which is written: "Happy is the man who fears always, but he who hardens his heart shall fall into mischief" (Proverbs 28:14)? Jerusalem was destroyed on account of Kamtza and bar Kamtza. The place known as the King's Mountain was destroyed on account of a rooster and a hen. The city of Beitar was destroyed on account of a shaft from a chariot [rispak]. The Gemara explains: Jerusalem was destroyed on account of Kamtza and bar Kamtza. This is as there was a certain man whose friend was named Kamtza and whose enemy was named bar Kamtza. He once made a large feast and said to his servant: Go bring me my friend Kamtza. The servant went and mistakenly brought him his enemy bar Kamtza. The man who was hosting the feast came and found bar Kamtza sitting at the feast. The host said to bar Kamtza. That man is the enemy [ba'al devava] of that man, that is, you are my enemy. What then do you want here? Arise and leave. Bar Kamtza said to him: Since I have already come, let me stay and I will give you money for whatever I eat and drink. Just do not embarrass me by sending me out

The host said to him: No, you must leave. Bar Kamtza said to him: I will give you money for half of the feast; just do not send me away. The host said to him: No, you must leave. Bar Kamtza then said to him: I will give you money for the entire feast; just let me stay. The host said to him: No, you must leave. Finally, the host took bar Kamtza by his hand, stood him up, and took him out. After having been cast out from the feast, bar Kamtza said to himself: Since the Sages were sitting there and did not protest the actions of the host, although they saw how he humiliated me, learn from it that they were content with what he did. I will therefore go and inform [eikhul kurtza] against them to the king. He went and said to the emperor: The Jews have rebelled against you. The emperor said to him: Who says that this is the case? Bar Kamtza said to him: Go and test them; send them an offering to be brought in honor of the government, and see whether they will sacrifice it. The emperor went and sent with him a choice three-year-old calf. While bar Kamtza was coming with the calf to the Temple, he made a blemish on the calf's upper lip. And some say he made the blemish on its eyelids, a place where according to us, i.e., halakha, it is a blemish, but according to them, gentile rules for their offerings, it is not a blemish. Therefore, when bar Kamtza brought the animal to the Temple, the priests would not sacrifice it on the altar since it was blemished, but they also could not explain this satisfactorily to the gentile authorities, who did not consider it to be blemished. The blemish notwithstanding, the Sages thought to sacrifice the animal as an offering due to the imperative to maintain peace with the government. Rabbi Zekharya ben Avkolas said to them: If the priests do that, people will say that blemished animals may be sacrificed as offerings on the altar. The Sages said: If we do not sacrifice it, then we must prevent bar Kamtza from reporting this to the emperor. The Sages thought to kill him so that he would not go and speak against them. Rabbi Zekharya said to them: If you kill him, people will say that one who makes a blemish on sacrificial animals is to be killed. As a result, they did nothing, bar Kamtza's slander was accepted by the authorities, and consequently the war between the Jews and the

Romans began. Rabbi Yoḥanan says: The excessive humility of Rabbi Zekharya ben .Avkolas destroyed our Temple, burned our Sanctuary, and exiled us from our land. The Roman authorities then sent Nero Caesar against the Jews. When he came to Jerusalem, he wished to test his fate. He shot an arrow to the east and the arrow came and fell in Jerusalem. He then shot another arrow to the west and it also fell in Jerusalem. He shot an arrow in all four directions of the heavens, and each time the arrow fell in Jerusalem. Nero then conducted another test: He said to a child: Tell me the verse that you learned today. He said to him as follows: "And I will lay My vengeance upon Edom by the hand of My people Israel" (Ezekiel 25:14). Nero said: The Holy One, Blessed be He, wishes to destroy His Temple, and He wishes to wipe his hands with that man, i.e., with me. The Romans are associated with Edom, the descendants of Esau. If I continue on this mission, I will eventually be punished for having served as God's agent to bring about the destruction. So he fled and became a convert, and ultimately Rabbi Meir descended from him. The Roman authorities then sent Vespasian Caesar against the Jews. He came and laid siege to Jerusalem for three years. There were at that time in Jerusalem these three wealthy people: Nakdimon ben Guryon, ben Kalba Savua, and ben Tzitzit HaKesat. The Gemara explains their names: Nakdimon ben Guryon was called by that name because the sun shined [nakad] on his behalf, as it is related elsewhere (see Ta'anit 19b) that the sun once continued to shine in order to prevent him from suffering a substantial loss. Ben Kalba Savua was called this because anyone who entered his house when he was hungry as a dog [kelev] would leave satiated [save'a]. Ben Tzitzit HaKesat was referred to by that name because his ritual fringes [tzitzit] dragged along on blankets [keset], meaning that he would not walk in the street with his feet on the ground, but rather they would place blankets beneath him. There are those who say that his seat [kiseh] was found among the nobles of Rome, meaning that he would sit among them. These three wealthy people offered their assistance. One of them said to the leaders of the city: I will feed the residents with wheat and barley. And one of them said to leaders of the city: I will provide the residents with wine, salt, and oil. And one of them said to the leaders of the city: I will supply the residents with wood. The Gemara comments: And the Sages gave special praise to he who gave the wood, since this was an especially expensive gift. As Rav Hisda would give all of the keys [aklidei] to his servant, except for the key to his shed for storing wood, which he deemed the most important of them all. As Rav Hisda said: One storehouse [akhleva] of wheat requires sixty storehouses of wood for cooking and baking fuel. These three wealthy men had between them enough commodities to sustain the besieged for twenty-one years. There were certain zealots among the people of Jerusalem. The Sages said to them: Let us go out and make peace with the Romans. But the zealots did not allow them to do this. The zealots said to the Sages: Let us go out and engage in battle against the Romans. But the Sages said to them: You will not be successful. It would be better for you to wait until the siege is broken. In order to force the residents of the city to engage in battle, the zealots arose and burned down these storehouses [ambarei] of wheat and barley, and there was a general famine. With regard to this famine it is related that Marta bat Baitos was one of the wealthy women of Jerusalem. She sent out her agent and said to him: Go bring me fine flour [semida]. By the time he went, the fine flour was already sold. He came and said to her: There is no fine flour, but there is ordinary flour. She said to him: Go then

and bring me ordinary flour. By the time he went, the ordinary flour was also sold. He came and said to her: There is no ordinary flour, but there is coarse flour [gushkera]. She said to him: Go then and bring me coarse flour. By the time he went, the coarse flour was already sold. He came and said to her: There is no coarse flour, but there is barley flour. She said to him: Go then and bring me barley flour. But once again, by the time he went, the barley flour was also sold. She had just removed her shoes, but she said: I will go out myself and see if I can find something to eat. She stepped on some dung, which stuck to her foot, and, overcome by disgust, she died. Rabban Yoḥanan ben Zakkai read concerning her a verse found in the section of the Torah listing the curses that will befall Israel: "The tender and delicate woman among you who would not adventure to set the sole of her foot upon the ground" (Deuteronomy 28:56). There are those who say that she did not step on dung, but rather she ate a fig of Rabbi Tzadok, and became disgusted and died. What are these figs? Rabbi Tzadok observed fasts for forty years, praying that Jerusalem would not be destroyed. He became so emaciated from fasting that when he would eat something it was visible from the outside of his body. And when he would eat after a fast they would bring him figs and he would suck out their liquid and cast the rest away. It was one such fig that Marta bat Baitos found and that caused her death. It is further related that as she was dying, she took out all of her gold and silver and threw it in the marketplace. She said: Why do I need this? And this is as it is written: "They shall cast their silver in the streets and their gold shall be as an impure thing; their silver and their gold shall not be able to deliver them in the day of the wrath of the Lord; they shall not satisfy their souls, neither fill their bowels" (Ezekiel 7:19).

רש"י מסכת גיטין דף נה עמוד ב
מפחד - דואג לראות הנולד שלא תארע תקלה בכך אם אעשה זאת.

רש"י מסכת גיטין דף נו עמוד א
ענותנותו - סבלנותו שסבל את זה ולא הרגו.

איכה רבה (בובר) פרשה א
א"ל אי אית לך קרוב שלח ואפקיה, שלח ואפיק כל רבנן, בעא לר' צדוק ולבריה ולא אשכח יתהון, שלח לר' אליעזר ולר' יהושע מפקא לר' צדוק ולבריה, עבדון טרחון במדינתא תלת יומין ולא אשכחינו, בתר תלתא אשכחו יתיה בחד מן בבא מדינתא אפקוניה מיניה לגביה ריב"ז, כיון דחמיתיה קם ליה על רגליו, אמר ליה אספסיינוס קמיה הדין צרתא את קאים על רגלך, א"ל אילו הוה במדינתא חד דכוותיה לא יכלת כביש ליה לעולם, א"ל מהו חייליה, א"ל דהוא אכיל פת פול, ופשיט עלוי מאה פרקין, א"ל למה הוא חשיך כדון, א"ל מן צומיה ותעניתיה, שלח ואייתי אסוותא, אמר להו חזרו גופיה עלוי, והיו מאכילין אותו קימאה קימאה, עד ששבה נשמתו אליו.

שו"ת משנה הלכות חלק ח סימן סז (הרב מנשה קליין)
בענין אסור להטיל אימה על הציבור ולהשלוח עם בני הקדושים

ולא אכחד מעטי שכבר נכנס הדבר בענין של נצחון ורוצים איזה צעירי צאן אשר לא הגיעו להוראה להטיל אימה על הציבור בסילופין כדי להשלות ההמון שאינם בקיאים בעניני עירוב ואין להם שייכות בהלכה אבל הם יראים ושלמים. וגם באיומים באים שלא לפסוק להיפוך מרצונם בזה ומי שאינו מסכים עמהם מבזים אותו, ועי"ז הרבה מגדולי הוראה יראים לחוות דעתם דעת תורה האמיתית שיראים מבזיונות. והלא מעולם היו חכמי ישראל מחולקים בכמה הלכות מימי הלל ושמאי זה אוסר וזה מתיר ובגמרא ע"ז דף מ' נפק שיפורי דרבא ואסר שיפורי דרב הונא בר חנינא ושרי וכך הוא דרכה של תורה זה סותר וזה בונה עד שההלכה מתבררת כשמלה.. ואוי לה לתורה אם יאיימו על לומדיה האיך לפסוק בהלכה וזה דרך הקאמוניסטים והציונים שמנסים לשנות תורתנו הקדושה ע"י איומים וכתבי פלסטר וכיוצא בזה, אבל לא עלתה גם ח"ו לשנות קוצו של יו"ד מתורתנו הקדושה ולכן רע המעשה מאד ממה ששמענו וראינו שנכנס הדבר בנצחון של הבל ח"ו והקולר תלוי על צוארם. אבל דברי חכמים בנחת נשמעים ואת והב בסופה והלל ושמאי ותלמידיהם שהיו מחולקים בכמה מקומות ואפ"ה העידו חז"ל שהיו אוהבים זה לזה ומכבדים זה לזה וכן בכל דור דור ומצוה לאהוב את התורה ולומדיה ויהא ש"ש מתאהב על ידינו. וכבר אמר התנא במשנה אבות פרק ה' חרב באה לעולם על עינוי הדין ועל עוות הדין ועל המורים בתורה שלא כהלכה (מ"ח) ובאמת אין בדבר זה להתערב מי שאינו בקי בענינים וכבר קראו גם אותי כמה פעמים ובאו אלי לחתום על האיסור כביכול ואני אומר הנני מוכן לעבור ההלכה עם כל מי שבקי בדבר ולפלפל בהלכה אבל ח"ו לחתום שמי מה שנקרא לפי ענ"ד נגד ההלכה, ואין אני אומר קבלו דעתי אבל גם אין אני רוצה להיות ממקבלי דעת שהוא לפענ"ד נגד דעת תורה וקבלה מרבתינו הצדיקים אשר ממימיהם אנו שותים תלמידי מרן החת"ס נוסף על רבתינו הצדיקים מרן החזו"א והגר"ח עוזר גראדזענסקי מווילנא ועוד ועוד מדור דור עד דורינו אנו פה ובארצינו הקדושה, אשר הורו הלכה למעשה ותקנו עירובין בכל ערי אשכנז ומעשה רב הוא הלכה פסוקה והרי רוב מקומות שרבינו הגדול הרמ"א הגיה על המחבר הוא מכח מנהג בני אשכנז שנהגו ע"פ הוראת חכמי אשכנז וקבלתם הגם שלפעמים הי' המנהג דחוק מאד כל שהיה להם על מה לסמוך כתב שלא לשנות מנהגינו וקבלתנו וכ"ש בעניני עירובין שהיתה קבלה חזקה ומעשה רב בכל ערי ישראל הנהוג עפ"י גדולי הדור מבעלי התוס' ועד דורינו אנו ח"ו מלשנות ויש בזה משום ואל תטוש תורת אמך ותורת משה רבינו ע"ה והשגת גבול עולם. ואדרבה מעלה גדולה היא אם הפקוח הוא ע"י גדולי הדור האמיתים ויראתם קודמת לחכמתם ויתקנו עפ"י התורה ולא ימסרו את הדברים לקלי הדעת שכך הוא דרכם של קלי הדעת ליכנס בעובי הקורה במקום שיראי השם מחמת ענותנותם וצדקתם מונעין עצמם מליכנס בעובי הקורה. ואמרתי בזה מה שאמרו בגיטין נ"ו ע"א אמר ר' יוחנן ענותנותו של ר' זכרי' בן אבקולס החריבה בתינו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצינו ובאמת כי זה ענין נורא להאשים את ר' זכרי' בן אבקולס בכל החורבן הנורא ומה עשה שלא כהוגן והלא לא אמר אלא כהלכה ששאלוהו כדת מה לעשות בבר קמצא שמסר את היהודים וסברו רבנן למיקליה אמר יאמרו מטיל מום בקדשים יהרג סבור רבנן לקרוביה משום שלום מלכות אמר יאמרו בעלי מומין קרבים למזבח ומה הי' לו להשיב והלא כהלכה אמר להם וגם מה עניויות יש כאן ולמה חרב הבית בשביל זה אבל נראה דהאשמה שהאשימו לר"ז היה שמחמת ענותנותו היתירה לא נקט ההנהגה בידו אלא ספק בעצמו, סבור רבנן לאקרובי השיג עליהם שיאמרו בעלי מומים קרבים, סבור רבנן למיקטליה, השיב להם יאמרו מטיל מום בקדשים כו', והנה הכלל ישראל בסכנה שהרי אכל קורצא בי מלכא ומסרן למלך שמרדו בך יהודאי ואם מה שרצו הרבנים לעשות לא טוב בעיניו אין זה עולה אבל יאמר בן זכאי מה לעשות, בשב ואל תעשה א"א להנהיג את ישראל אבל ענותנותו היתירה שהיתה בו לא ראה עצמו ראוי להנהיג ולומר מה

לעשות ובעת לעשות לה' יש הלכה אחרת של רודף ובפרט לכלל ישראל ולפי שלא רצה ליקח
עטרה לעצמו לעשות כך או כך וגם לאחרים שרצו לא הניח הגם שמחמת עניות עשה שלא
ראה עצמו ראוי לזה, זה החרים את ביתו.

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף ס עמוד ב
ת"ר: כשחרב הבית בשניה, רבו פרושין בישראל שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין. נטפל להן ר'
יהושע, אמר להן: בני, מפני מה אי אתם אוכלין בשר ואין אתם שותין יין? אמרו לו: נאכל בשר
שממנו מקריבין על גבי מזבח, ועכשיו בטל? נשתה יין שמנסכין על גבי המזבח, ועכשיו בטל?
אמר להם: א"כ, לחם לא נאכל, שכבר בטלו מנחות! אפשר בפירות. פירות לא נאכל, שכבר
בטלו בכורים! אפשר בפירות אחרים. מים לא נשתה, שכבר בטל ניסוך המים! שתקו. אמר להן:
בני, בואו ואומר לכם: שלא להתאבל כל עיקר אי אפשר - שכבר נגזרה גזרה, ולהתאבל יותר
מדאי אי אפשר - שאין גזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה, דכתיב: במארה
אתם נארים ואותי אתם קובעים הגוי כולו, אלא כך אמרו חכמים: סד אדם את ביתו בסיד,
ומשייר בו דבר מועט. וכמה? אמר רב יוסף: אמה על אמה. אמר רב חסדא: כנגד הפתח. עושה
אדם כל צרכי סעודה, ומשייר דבר מועט. מאי היא? אמר רב פפא: כסא דהרסנא. עושה אשה
כל תכשיטיה, ומשיירת דבר מועט. מאי היא? אמר רב: בת צדעא, שנאמר: אם אשכחך
ירושלים תשכה ימיני תדבק לשוני לחכי וגו'. מאי על ראש שמחתי? אמר רב יצחק: זה אפר
מקלה שבראש חתנים. א"ל רב פפא לאביי: היכא מנח לה? במקום תפילין, שנאמר: לשום
לאבלי ציון לתת להם פאר תחת אפר. וכל המתאבל על ירושלים - זוכה ורואה בשמחתה,
שנאמר: שמחו את ירושלים וגו'. תניא, אמר ר' ישמעאל בן אלישע: מיום שחרב בית המקדש,
דין הוא שנגזור על עצמנו שלא לאכול בשר ולא לשתות יין, אלא אין גזרין גזרה על הצבור
אא"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה; ומיום שפשטה מלכות הרשעה, שגזרת עלינו גזירות רעות
וקשות, ומבטלת ממנו תורה ומצות, ואין מנחת אותנו ליכנס לשבוע הבן, ואמרי לה: לישוע
הבן, דין הוא שנגזור על עצמנו שלא לישא אשה ולהוליד בנים, ונמצא זרעו של אברהם אבינו
כלה מאליו, אלא הנח להם לישראל, מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין.

The Sages taught in a baraita (Tosefta, Sota 15:11): When the Temple was destroyed a second time, there was an increase in the number of ascetics among the Jews, whose practice was to not eat meat and to not drink wine. Rabbi Yehoshua joined them to discuss their practice. He said to them: My children, for what reason do you not eat meat and do you not drink wine? They said to him: Shall we eat meat, from which offerings are sacrificed upon the altar, and now the altar has ceased to exist? Shall we drink wine, which is poured as a libation upon the altar, and now the altar has ceased to exist? Rabbi Yehoshua said to them: If so, we will not eat bread either, since the meal-offerings that were offered upon the altar have ceased. They replied: You are correct. It is possible to subsist with produce. He said to them: We will not eat produce either, since the bringing of the first fruits have ceased. They replied: You are correct. We will no longer eat the produce of the seven species from which the first fruits were brought, as it is possible to subsist with other produce. He said to them: If so, we will not drink water, since the water libation has ceased. They were silent, as they realized that they could not survive without water. Rabbi Yehoshua said to them: My children, come, and I will tell you how we should act. To not mourn at all is impossible, as the decree was already issued and the Temple has been destroyed. But to mourn excessively as you are doing is also impossible, as the Sages do not issue a decree upon the public unless

a majority of the public is able to abide by it, as it is written: "You are cursed with the curse, yet you rob Me, even this whole nation" (Malachi 3:9), indicating that the prophet rebukes the people for neglecting observances only if they were accepted by the whole nation. Rabbi Yehoshua continues: Rather, this is what the Sages said: A person may plaster his house with plaster, but he must leave over a small amount in it without plaster to remember the destruction of the Temple. The Gemara interjects: And how much is a small amount? Rav Yosef said: One cubit by one cubit. Rav Hisda said: This should be opposite the entrance, so that it is visible to all. Rabbi Yehoshua continues: The Sages said that a person may prepare all that he needs for a meal, but he must leave out a small item to remember the destruction of the Temple. The Gemara interjects: What is this small item? Rav Pappa said: Something akin to small, fried fish.

Rabbi Yehoshua continues: The Sages said that a woman may engage in all of her cosmetic treatments, but she must leave out a small matter to remember the destruction of the Temple. The Gemara interjects: What is this small matter? Rav said: She does not remove hair from the place on the temple from which women would remove hair. The source for these practices is a verse, as it is stated: "If I forget you, Jerusalem, let my right hand forget its cunning. Let my tongue cleave to the roof of my mouth, if I remember you not; if I set not Jerusalem above my highest joy" (Psalms 137:5–6). The Gemara asks: What is the meaning of: Above my highest [rosh] joy? Rav Yitzhak says:

This is referring to the burnt ashes that are customarily placed on the head [rosh] of bridegrooms at the time of their wedding celebrations, to remember the destruction of the Temple. Rav Pappa said to Abaye: Where are they placed? Abaye replied: On the place where phylacteries are placed, as it is stated: "To appoint to them that mourn in Zion, to give to them a garland in place of ashes" (Isaiah 61:3). Since phylacteries are referred to as a garland (see Ezekiel 24:17), it may be inferred from this verse that the ashes were placed in the same place as the phylacteries. The baraita continues: And anyone who mourns for the destruction of Jerusalem will merit and see its joy, as it is stated: "Rejoice with Jerusalem, and be glad with her, all that love her; rejoice for joy (with her, all that mourn for her" (Isaiah 66:10

It is taught in a baraita (Tosefta, Sota 15:10) that Rabbi Yishmael ben Elisha said: From the day that the Temple was destroyed, by right, we should decree upon ourselves not to eat meat and not to drink wine, but the Sages do not issue a decree upon the public unless a majority of the public is able to abide by it. And from the day that the wicked kingdom, i.e., Rome, spread, who decree evil and harsh decrees upon us, and nullify Torah study and the performance of mitzvot for us, and do not allow us to enter the celebration of the first week of a son, i.e., circumcision, and some say: To enter the celebration of the salvation of a firstborn son; by right we should each decree upon ourselves not to marry a woman and not to produce offspring, and it will turn out that the descendants of Abraham our forefather will cease to exist on their own, rather than being forced into a situation where there are sons who are not circumcised. But concerning a situation such as this, the following principle is applied: Leave the Jews alone and do not impose decrees by which they cannot abide. It is better that they be unwitting sinners, who do not know that what they are doing is improper considering the circumstances, and not be intentional wrongdoers, who marry and procreate despite knowing that they should not

הרב הנקין (פרקים בהבנת מאורעות זמנינו)

"מכאן הפחד בהגיע ימי בין המצרים ותשעה באב. אילו הבית נחרב משום עוון מסוים היינו יכולים לקוות שאין בנו אותו עוון. אבל לפי דברי ר' יוחנן והגמרא הוא נחרב למרות שהיו בהם תורה ומצוות ומעשים טובים. הוא נחרב משום טעות בהנהגה ופירוד העם. תשעה באב מלמד שמי שאינם כולם צדיקים ואע"פ שאינם כולם רשעים אינם יכולים לבטוח שהקב"ה יציל אותם מטעויותיהם. זו בשורה קשה כי יהודים רוצים להיות בטוחים בכל מחיר. "אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה" ובפרט נאמרו דברים אלו נגד המדמה לעצמו מתוך מה שלמד או שלימדו אותו, שאין צורך לפחד. "הוא בדברי תורה כתיב" שלא לסמוך על לימוד או שיטה או ישיבה כשמדובר בסכנה לכלל ישראל.